

प्राध्य लि० प्रकटोऽध्या अच्यमाना । १दूरपत्रे २प्रह्ने नञे
२वहे च हेमच० ब०जी० ३वज्रदूरगामिनि रथादौ च ।
प्राध्यम् अच्य० प्र+आ+ध्वन-ङिनि । १आतृकृत्ये २वज्रने
२नञतायाञ्च अमरः ।

प्रान्त पु० प्रकटोऽन्तः । १शेषधीमायाम् हेमच० । २कपिभेदे
पु० । ततः गोत्रापत्ये कणा० फ्रञ् । प्रान्तायन तदपत्ये
पु० स्त्री० । [शब्दार्थक०]

प्रान्तदुर्ग न० प्रान्ते दुर्गं नृपाश्रयस्थानभेदः । दुर्गभेदे
प्रान्तर न० प्रकटमन्तरं अश्रयानं यत्न । १दूरगम्ये पथि ।
१२दृष्टादिद्यायाश्रम्ये पथि २वने ३कोटरे च भेदि० ।

प्रान्तशून्य पु० प्रान्ते शून्यमस्य । द्यायादिरहिते पथि शब्द०
प्रापणिक पु० प्र+आ+पण-“प्राप्तिः पणिक्रमः” उणा०
किकन् । पण्यविक्रेतोरि उज्ज्वलद० ।

प्राप्त लि० प्र+आप-कर्मणि कर्त्तरि वा क्त । १लब्धे २आसा-
दिते ३भूते अमरः । ४उपस्थिते च ।

प्राप्तकाल पु० प्राप्तः कालोऽस्य । करणयोग्ये काले १।१
१२१ पा० सूत्रे दृश्यम् ।

प्राप्तपञ्चत्व लि० प्राप्तं पञ्चत्वं मरणं येन । मृते अमरः ।
चरणे देहस्य पञ्चभूतात्मकताप्राप्तेस्तस्य तथात्वम् ।
प्रेतशब्दे दृश्यम् । [दृष्टादौ शब्दरत्ना० ।

प्राप्तभार पु० प्राप्तः भारः तद्वहनकालोऽस्य । भारसह-
प्राप्तरूप लि० प्राप्तं रूपं येन । १मनोहरे २पण्डिते
अमरः । ३रूपवति च ।

प्राप्ति स्त्री प्र+आप-भावे क्तिन् । १उदये २धनादिदृष्टौ
३लाभे च अमरः । ४प्रापणे ५संहतौ शब्दरत्ना० अणि-
माद्यष्टविधैर्ब्रह्मस्यो हेतुर्ब्रह्मभेदे ऐश्वर्यशब्दे दृश्यम् ।
बाह्येऽप्यनरासम्पत्पुत्रपुताभेदे ७कंसकलत्रभेदे भा०च०
११क० । हरिवं० ६१क० । “अप्राप्तस्यैव या प्राप्तिः सेव
संयोग उच्यते” भाषा० उक्ते ८संयोगस्वरूपे द्रव्यगुणभेदे
च । सा०द०उक्ते ९संज्ञाङ्गभेदे “युक्तिः प्राप्तिः समाधान-
मिति” सुखाङ्गान्युद्दिष्ट्य “संप्रधारणा चाधीनां युक्तिः,
प्राप्तिः सुखागमः” उच्यते । कामस्य भाव्यभेदे मा०
चा० २६७० । नील०ता० उक्ते ८सहस्रभेदे ।

प्राप्तिसम न० गौ०उक्ते जालुत्तरभेदे “प्राप्य साध्यसंप्राप्य
वा हेतोः प्राप्ता विविचत्वात् प्राप्तिवचनः” सू० । “हेतुः
प्राप्य वा साध्यं साधयेदप्राप्य वा ? । न तावत् प्राप्य ।
प्राप्त्यामविचिष्टत्वादसाधकः द्रव्योर्विद्यमानयोः प्राप्तौ
तयोः किं कस्य साधकं साध्यं वा ? । अप्राप्यसाधकं न

भवति । नाप्राप्तः प्रदीपः प्रकाशयतीति । प्राप्ताया प्रत्य-
वस्थानं प्राप्तिवचनः” वात्स्या० । “प्राप्ताया विशेषाद्विचि-
पादनेन प्रत्यवस्थानम्” गौ०ह० ५।७ यथा आत्मा च
क्रियः क्रियाहेतुगुणवत्त्वादित्यादौ क्रियाहेतुगुणवत्त्वेनैव
किमिति क्रियावत्त्वं साध्यते । किमिति क्रियावत्त्वेन
तादृशगुणवत्त्वं न ? उभयोरविशेषादिति” ।

प्राप्त्याशा स्त्री इत० । १लाभेऽप्यायाम् २प्रत्यकार्यसावस्था-
भेदे “यवस्थाः पञ्च कार्यस्य प्रारम्भस्य फलार्थिभिः ।
आरम्भो यत्न प्रत्याशा निवृत्तापि फलाशया” इत्युद्दिष्ट्य
“उपायापायशङ्काभ्यां प्राप्ताया प्राप्तिवत्त्वम्” इति
सा०द० उच्यते ।

प्राप्य लि० प्र+आप-ण्यत् । १मस्ये २लब्धे च ३व्याकर-
णोक्ते “क्रियाकृतविशेषाणां विविच्यत्वं न विद्यते ।
दर्शनादनुमानाद्वा तत्प्राप्यमिह कथ्यते” इत्युक्ते ४कर्म-
भेदे कर्मनृशब्दे १७१०पु० दृश्यम् । प्र+आप-ण्यप् ।
लङ्गुत्वर्थे अच्य० ।

प्राप्यकारिन् लि० प्राप्य विषयदेशं गत्वा करोति विषयप्रका-
शम् क-णिनि । विषयदेशं गत्वा विषयप्रकाशकारके
चक्षुरादौ इन्द्रिये । तत्र न्यायमते चक्षुष एव प्राप्य-
कारिता नान्यस्य । वेदान्तमते श्रवणस्यापीति भेदः ।

प्राप्तोधिक पु० प्रबोधाय हितं उक् । १ऊर्ध्वःकाले शब्दमा०
प्रबोधः प्रबोधनं तत्र नियुक्तः तत्प्रबोधजनकस्य वा उज्ज्व ।
२मागधे प्रातःस्मृतिपाठकभेदे ।

प्राभञ्जन न० प्रभञ्जनो देवताऽस्य अण् । स्वातिनक्षत्रे
तस्य तद्देवताकत्वात् तथात्वम् । तस्यापत्यम् इज् । प्राभ-
ञ्जनि हनूमति “आयूषि त्वत्तु निर्भिद्य प्राभञ्जनिरमोच-
यत्” भट्टि० ।

प्राभव न० प्रभोभावः अण् । १प्रसुते २त्रेष्ठत्वे च ।
प्राभवत्य न० प्रभवतो भावः अण् । विभुत्वे सत्तुः ८।४१२
प्राभाकर न० प्रभाकरस्य इदम् तन्मतं वेत्ति वा अण् ।
१मीमांसकभेदप्रभाकरसम्बन्धिनि २तन्मतज्ञे च ।

प्राभृत न० प्र+आ+भृ-कर्मणि क्त । उपदौकनइत्ये अमरः ।
स्वार्थे क । २प्राभृतक तलार्थे हारा० ।

प्राभृति पु० पौलस्त्ये सप्तविंशत्ये अक्षिभेदे हरिवं० ७७० ।
प्राभाणिक लि० प्रभाण्येन निर्दिष्टः सिद्धः उज्ज्व । १प्रत्यक्षादि-
प्रमाणसिद्धे २शास्त्रसिद्धे च सिद्ध्यां उज्ज्व । ३हेतुके ४म-
न्यादाभिक्ते ५शास्त्रज्ञे ६परिच्छेदके ७प्रमाणकर्त्तरि च ।
प्राभाण्य न० प्रभाण्यस्य भावः । तद्वति तत्प्रकारकत्वरूपे